

Imma Monsó

L'ANIVERSARI

Columna

IMMA MONSÓ
L'ANIVERSARI

COL·LECCIÓ CLÀSSICA
PRIMERA EDICIÓ: MARÇ DEL 2016
© IMMA MONSÓ, 2016
© COLUMNNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.
AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA
ISBN: 978-84-664-2064-8
DIPÒSIT LEGAL: B.I.987-2016
FOTOCOMPOSICIÓ: VÍCTOR IGUAL, S.L.
CARRER ARAGÓ, 390 - 08013 BARCELONA
IMPRÈS A: CAYFOSA

www.columnnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats

I

Avui fa tres setmanes que no es dirigeixen la paraula. Circulen en silenci, conscients que el primer que obri la boca per dir el que sigui encetarà una etapa nova d'una relació de parella llarga, una relació que va començar fa més de vint-i-cinc anys i que (potser) ja tocava acabar. Ell condueix. Ara ha apartat un instant els ulls de la carretera per observar l'angle superior dret del parabrisa: busca instintivament l'adhesiu de la ITV i, en no veure'l, recorda que estrenen cotxe, el d'ella (és una d'aquestes parelles en què cadascú es paga el seu propi cotxe). El tranquil·litza pensar que si els para la policia no serà per no haver passat la inspecció tècnica, com així va ser fa tres setmanes amb el seu cotxe vell i atrotinat.

Ella de cap manera pensa en inspeccions tècniques (és per no haver-hi de pensar que canvia el cotxe cada quatre o cinc anys o, per ser més precisos, és perquè no hi hagi de pensar ell: és una d'aquestes dones que, tot i tenir el cotxe al seu nom, prefereixen que, en cas de viatge conjunt, el condueixi l'home i que sigui ell qui el faci inspeccionar). Ella recita versos que tradueix en silenci (puc tocar un xiulet imaginari / puc ballar un vals imaginari / puc prendre una copa imaginària / puc engegar-me un tret imaginari / avui estic, a més, d'aniversari / poseu damunt la taula les cadires / amb la cadira un vals he de ballar / se m'ha enganxat la llengua al paladar).

És un joc vell però efectiu per esborrar imatges massa invasives: tot comença amb una paraula que desencadena en ella una reacció desproporcionada, sempre acompanyada d'imatges poderoses i vívides, més reals del que es pot considerar normal fins i tot en una persona molt imaginativa. Les imatges acaben sent tan invasives i aclaparadores que, per dissipar-les, ha de fer desfil·lar en silenci de nou la paraula, és a dir, el significat, i acompanyar-la d'altres paraules que formin un text (preferentment versificat), veure'l en la imaginació negra sobre blanc i repetir-lo com un mantra fins que el significat

ha perdut tot lligam amb el significat. Sovint són poemes que coneix de memòria, i també ajuda a combatre les imatges invasives el fet de traduir-los mentalment a les llengües que coneix (és important que els versos conservin la mètrica o, almenys, el ritme). Repetir-ne la traducció d'una llengua a una altra com una mena de mantra conjura la invasió d'imatges, fa que aquestes es dissolguin lentament en un fons blanc sobre el qual destaquen les paraules que desfilen, negre sobre blanc, en una mena d'efecte karaoke. Naturalment, tot això transcorre dins del seu cap mentre ella roman molt quieta (tots tenim algun joc infantil que ens agrada conservar en la vida adulta). La paraula que avui ha desencadenat el procés ha estat «aniversari» (ahir va rebre un breu missatge d'ell al mòbil: «Celebrarem l'aniversari lluny de casa. Sortirem a les nou»).

Des que van néixer els bessons, ara fa vint-i-tres anys, va espaiar la traducció de versos dins del cap. Les paraules que li agradaven molt o que la irritaven massa no li provocaven reaccions tan exagerades, i com a conseqüència no apareixien imatges aclaparadores quan les escoltava i, per tant, no necessitava fer desfilat versos i traduir-los en silenci per esborrar-les. Diguem que la seva intensa vida interior va passar a un

segon pla: la realitat externa la sol·licitava i ella hi acudia, més fàcilment del que mai hauria imaginat. Ara, en canvi, torna a fer-ho amb assiduitat, amb la destresa d'un hàbit molt arrelat des que tenia cinc anys, quan va estar a punt de morir asfixiada dins d'un jersei d'on no aconseguia treure el cap. Tenia fred. La mare li va donar un jersei marronós, de llana molt densa (té el vague record que a la mare se li havia encogit després d'una rentada amb aigua calenta i el jersei s'havia encarcerat i s'aguantava sol). No recorda res d'etapes anteriors de la seva infància: els seus records comencen dins d'un jersei. A les fosques. «Ajudá-la», va dir, en portuguès, el pare, que arreglava algun moble a cops de martell; la mare va replicar «Està jugant, deixa-la!».

Ella només sentia els cops, suposa que ell devia estar mirant-la mentre que la mare probablement el mirava a ell (convivien només a temporades i la seva arribada desplaçava l'interès de la mare cap a l'home). «Ajudá-la, nao pode enfiar a cabeça!», va sentir, i ell tenia raó, ella no podia treure el maleït cap, encastat en un túnel irrespirable (la màniga?). «Només ho fa veure», va dir la mare. Aquesta va ser la frase que va caure com un cop de falç; va notar com a la boca de l'estómac s'expandien totes les vo-

cals de la frase (o-e-o-a-eu-e), i s'inflaven ocupant la caixa toràtica, no podia respirar, no podia, i van aparèixer les imatges (des de dalt veia una nena que feia veure que es quedava atrapada dins d'un jersei marronós, mentre sonava, com la música de fons que per a ella sempre han estat les paraules, Només ho fa veure, o-e-o-a-eu-e, repetit diverses vegades amb un ritme cada vegada més decandit. Més tard sabia que això passa de vegades, això de veure's des de dalt quan estàs a punt de perdre la consciència. Les imatges eren d'una nitidesa espectacular, com també era nítida la sensació d'asfíxia angoixant, fins que va escriure imaginàriament «Puedes contar: lo hace ver». I després: «Você pode contar, ela faz ver»; ho escrivia dins del seu cap (estava aprenent a escriure sobre el paper justament en aquella època), ho repetia un cop i un altre en silenci, traduint la frase a les llengües que coneixia (llavors, de versos, encara no en llegia), i les imatges de la nena que feia veure que s'asfixiava van quedar reduïdes a neu en pols; les frases l'asseraven com si fossin una melodia dins del cap i es va sentir molt millor (però igualment continuava asfixiant-se!). La van veure tan quieta (sempre es quedava molt quieta quan traduïa mentalment) que tots dos, pare i mare, es van alarmar i van córrer a alliberar-la

de la diabòlica llana encartonada. Mentre tossia i escopia llana, la mare la va mirar fixament i li va dir, insistent: «Vols dir que no ho feies veure?». Lleig.

Encara ara no ha desxifrat el sentit de la pregunta ni ha tingut ganes de fer-ho. Només sap que aquesta última frase la va projectar directament al pati, on diàriament quedava fascinada amb l'observació respectuosa de les corrues de formigues i, després d'assaborir durant uns segons l'evolució metòdica d'un grup que es dirigia en fila de dos al formiguer, va esbarriar violentament aquell ordre. A partir de llavors, esbarriar corrues de formigues i desviar-les del seu objectiu es va convertir en un altre dels seus jocs preferits.

I també a partir de llavors, va adquirir una relació especial amb les llengües: atesoraria totes les llengües que les seves circumstàncies de nena de família modesta li permetien, el català de la mare, el castellà de l'escola, el portuguès del pare ambulat. La poesia arribaria una mica més endavant, quan es va convertir en una lectora àvida: a l'adolescència, qualsevol llibre li servia si estava teixit amb un discurs prou subjectiu i l'autor tenia un món propi, i tot i que s'alimentava repetidament de poemes, la biblioteca municipal li va subministrar una gran quan-

titat de lectura durant anys. Alguns llibres, especialment de poesia, els va rellegir tantes vegades que més tard això li permetria llegir-ne algunes pàgines imaginàriament, sense necessitar ni tan sols el llibre. Gràcies a les llengües (l'únic coneixement pragmàtic que li interessava), va trobar feina amb facilitat i va deixar el batxillerat sense acabar: era incapaç d'aprendre res que tingués a veure amb la realitat diguem-ne «objectiva», cosa que la convertia en una inútil a l'hora d'enfrontar-se a certes matèries, des de la química fins a la història.

A més, llegir consumia tot el temps de què disposava, inclòs el temps que havia d'haver destinat a escoltar els mestres que li parlaven d'altres coses, perquè llegia a classe, llegia al tren, llegia de dia i llegia de nit. Tenir a l'abast com més paraules millor li semblava necessari per si mai tornava a quedar atrapada en algun parany; li semblava que la paraula llegida, sòbria i suggeridora, la salvaria de la potència invasiva de les imatges. En especial, la paraula poètica. Tot això pensava quan va conèixer l'home que condueix al seu costat, fa poc més de vint-i-cinc anys. Era jove. Ara no tant: en farà cinquanta dintre d'uns mesos.

«Traduir versos per a què?», li va preguntar ell poc després de conèixer-la. La veia roman-

dre llargues estones molt quieta i en silenci, i ella li va explicar què feia: «Llegeixo», va dir. «Sense llibre?». «No em cal: llegeixo els versos que desfilen pel cap i els tradueixo». «I no els escrius?». «Mai», va dir ella. «Només ressonen dins del cap, és gustós llegir-los en silenci i també llegir-los en veu alta en silenci, o sigui, en veu alta imaginària». Ell li va dir: «Em sembla fascinant». I a continuació: «Però no me'n faig càrrec»... Cap dels dos podia entendre l'altre, cosa que els va intrigar i, per tant, interessar. A ella, que tenia una vida interior tan moguda i una vida exterior complicada, la va captivar de seguida conèixer algú que semblava tan desproveït de fantasia i que era extremament metòdic: podia romandre una estona en una andana després de baixar del tren per la simple raó que mai no es movia si no sabia on anava. A ell el fascinava la incessant activitat interior d'ella, el fascinava que la dugués en secret, li agradaven els seus jocs absurds i els seus enigmes, i li agradava que es posés a caminar abans de decidir on anava i a parlar abans d'haver pensat.

—També tradueixo contes, relats, capítols de novel·les, frases que se'm queden encastades al cap, proverbis i refranys, eslògans i... en fi, en general, prefereixo els textos que tenen mètrica. O almenys alguna mena de ritme.

Parlava molt de pressa i després es quedava quieta, en silenci, com si s'hagués ennuogat de parlar tan atropelladament i estigués a punt de desmaiar-se.

—I quantes llengües coneixes? —Eren temps en què aquesta pregunta es feia amb una certa admiració.

Ella va dir:

—El català és la meva llengua materna i el castellà l'he après a l'escola, l'any passat em vaig inscriure en un curs d'alemany i fa sis anys que aprenc anglès, el portuguès el recordo vagament perquè el pare el parlava: era de Ribeira da Pena, un poble portuguès, i la mare el va conèixer quan treballava un estiu de cambrera a la Panadella; ell duia un camió i hi parava sovint a dinar i ara tots dos són morts.

—Et seran molt útils —va dir ell.

—El què? —va dir ella, una mica feréstega.

—Les llengües, dic.

—Suposo. De fet, sóc conserge de nit en un hotel. Em van agafar per les llengües, però no em cal dir mai res. Puc llegir molta estona, amb llibres o sense, enmig de la calma nocturna de la ciutat.

Ben mirat, les cinc llengües li han servit de poca cosa. Va començar altres estudis relacionats sempre amb la literatura o amb les belles arts,

però estaven abocats a l'ensenyament i fer de mestra li semblava fora del seu abast (ella, amb tot aquell bé de déu de vida interior, què podia fer en una estrada per comunicar-se amb un grup d'oients?). No s'hi veia amb cor i no es va treure cap títol. Quedaven les llengües. Li van servir per trobar feina a l'hotel de Barcelona on ha treballat més de vint-i-cinc anys, però no les ha utilitzat perquè l'hotel va anar de mal borràs i es va especialitzar en turisme regional de jubilats, en gran part gràcies a ella, que ha hagut d'aprendre a salvar-se la feina, a salvar el negoci dels amos i a fer més hores que un rellotge.

La maternitat i la feina la van canviar radicalment. L'hotel i els bessons van reduir al mínim la dedicació a la vida interior, i durant més de vint anys les vides viscudes en la imaginació quan era jove han quedat en estat de latència.

Però ara... Les coses han canviat. Els bessons viuen lluny i s'han independitzat. De pares no en té, quan va conèixer el seu home ja era òrfena. Veu apropar-se l'horitzó de la cinquantesena. I, el més interessant: té una possibilitat (que encara no ha decidit acceptar) de deixar la feina. Una cadena d'hotels ha fet als amos una oferta suculenta i, conscients que ella (que ara dirigeix l'hotel) els ha salvat el negoci en els moments més crítics, han decidit proposar-li

una indemnització interessant si no arriba a un pacte amb els nous amos.

La llibertat somniada als temps d'adolescència sembla que arriba per fi. Queda ell, però. Ell, després del llarg parèntesi. Abans del parèntesi que va suposar veure créixer els besons fins gairebé madurar a casa, havien sortit un parell d'anys. Va ser una temporada deliciosa en què gaudien comprovant a totes hores com n'eren, d'oposats, en gairebé tot: gustos, personalitat, necessitats. Va ser en aquell període que ell li va dir:

—Et seran molt útils.

—El què? —va dir ella, una mica feréstega.

—Les llengües, dic.

Llavors ella li va dir que li havien servit per fer de conserge de nit en un hotel, per llegir llibres reals i imaginaris i per traduir versos dins del seu cap. I ell va preguntar:

—Traduir versos, per a què?

I a ella li va agradar molt la pregunta perquè mai no havia conegut un home que, semblant tan prosaic com semblava ell, fos capaç de fer aquesta pregunta amb veritable devoció. Un home poètic mai no hauria fet una pregunta com aquesta, pensava. Un home prosaic l'hauria fet amb menyspreu, pensava. Però ell, que era com un nino mecànic i tendre a la vegada,

l'havia fet amb candorosa devoció, i amb veritable curiositat s'havia interessat per aquelles operacions mentals d'ella, tan complexes com inútils. Li va preguntar per la mecànica mental i ella li va explicar com desfilaven els versos que traduïa en silenci, escrits negre sobre blanc com en una pantalla, res més.

No li va explicar que convocava els versos per calmar les imatges massa vívides. Això l'hauria obligat a explicar com n'eren, de potents, les imatges; millor que ell es pensés que era una dona molt imaginativa i amant dels versos i prou. Tampoc no li va explicar com se li encastaven al cap algunes paraules que després provocaven imatges invasives, ni com havia estat a punt de perdre la vida dins d'un jersei: ja n'hi havia prou amb tenir un pare de Ribeira da Pena, amb traduir versos per a res i amb estar sortint amb l'amo mig guillat d'una cadena de sales recreatives, no calia afegir més rareses en un moment tan delicat com el de l'enamorament.

Es va disposar a començar una nova vida lluminosa amb aquell home (que ella trobava d'una simplicitat deliciosa i esglaiadora), com si el passat mai no hagués existit. Era fàcil, ell tampoc no en parlava mai, del seu passat. «Si en té», pensava ella, «és lleu i transparent i buit com

una bombolla de sabó», segura que ell havia arribat on era per un camí plàcid, que res no havia desviat la seva trajectòria de noi endreçat i polít i correcte i feliç: ella conjuraria el dolor i es curaria les ferides al costat d'aquell home i es comportarien com si mai no haguessin viscut una infància, com si tots dos haguessin nascut amb vint anys.

Les inflamacions i els entusiasmes obsessius que certes paraules li provocaven van començar a desaparèixer després de tres anys amb ell. En néixer els bessons i complicar-se la feina de l'hotel alhora, les imatges van perdre potència: com a conseqüència, va deixar de traduir versos mentalment, però també va abandonar la lectura de poesia gairebé per complet. Va descobrir una vida gairebé indolora (però també més insípida, cosa que no li va importar gens, perquè, què és un sabor de menys comparat amb un dolor de més?), la potent vida interior que sempre li havia proporcionat tantes alegries com maldecaps es va apagar i va tenir la impressió que a partir d'aquell moment deixaria que tot vingués de l'exterior per sempre més.

S'ocupava de la família i treballava a l'hotel amb una eficàcia que mai no havia somniat poder adquirir. Era un món on calia ser eficaç i competent en detriment dels somnis, un món

on era capaç de sentir-se a gust i fins i tot de tenir el tacte que ella, feréstega com era, mai no havia tingut, un món on, si calia ser reduccionista i divulgativa, ho era tant com fes falta, i si calia ser pràctica i simplificar, simplificava tant com podia. Un món de rutines que, al capdavall, ens evita llevar-nos cada matí i preguntar-nos d'on venim i on anem, i ens evita, per tant, abocar-nos a la desesperació i l'hecatombe.

Ara han passat tants i tants anys... (han passat de pressa i n'ha perdut el compte): tots ells més aviat indolors, tots ells agradablement, moderadament feliços.

I, de sobte, tot s'ha capgirat.

Potser el motiu n'és aquesta llibertat que sent pròxima i que no ha conegut mai: la llibertat de ser perfectament inútil per a tothom.

Una llibertat que li recorda els vint anys però de qualitat molt superior, perquè als vint anys el futur pesa i te n'has de preocupar. Una llibertat excitant que pot destinar merescudament als plaers que sempre l'han temptat. Han tornat les paraules que se li encasten al cervell, les imatges massa vívides, la poesia per conjurar tots els dimonis, per calmar les imatges invasives i tornar a les paraules. Han tornat els corrents subterranis de l'ànima i les ganes de jugar. La vida sabo-

rosa i plena de possibilitats. De corrues de formigues, fa temps que ni tan sols en veu, i mai de la vida va esbarriar-ne amb els nens. Ara, però, sent la imperiosa necessitat d'esbarriar alguna cosa massa recta, massa endreçada i massa regular.

Potser ell hi té alguna cosa a veure? No ho sap. Només que, en aquest moment, ella és incapaç d'entendre per què, durant més de vint anys, no ha sentit en cap moment la imperiosa i inversa necessitat que sent ara d'esgarriar les coses. O potser sí. Una vegada, poc abans de tenir els bessons, va pensar, mirant-lo: «I si al darrere d'aquest embolcall tan transparent i angèlic només hi ha més transparència, i així successivament?». Va sentir la necessitat d'embrutar-lo, per poder tornar-lo a netejar. Aquest impuls la va amoïnar una estona, i després va deixar de pensar-hi durant tots aquests anys indolors.

Però des de fa alguns mesos ha tornat a sentir aquesta necessitat de sacsejar l'edifici construït. I un vespre fred d'abril, ella jeia al sofà embolicada de cap a peus en una flassada i ell, en veure-la tan immòbil, pensant potser que s'havia adormit o desmaiat, va apartar la vista d'un catàleg que li havien donat al concessionari (estaven començant a pensar a canviar el cotxe d'ella, ell amb molt d'interès, ella amb menys), i va dir:

—Estàs bé?

Ella buscava un hendecasil·lab i aquesta interrupció la va posar de mal humor.

—Sí —va dir secament.

Ell va deixar el catàleg i va dir:

—Te'n recordes?... Quan et vaig conèixer traduïes versos en silenci. I et quedaves així, molt quieta.

Ella se'l va mirar, potser sorpresa per una perspiciàcia poc habitual en ell, i ell va afegir:

—Encara ho fas?

—Ho havia deixat. Però hi he tornat.

Ell va sospirar i va dir:

—Sempre m'he preguntat per què no escrius les traduccions dels versos...

—Tinc altra feina —va dir ella.

—Ja, però si fas les versions en silenci, també podries agafar un paper i escriure-les, o un teclat...

—No les vull materialitzar: llisquen dins del cap i prou.

—Dona, ho dic perquè escrivint segurament ho aniries fent cada cop millor, escriure et faria progressar, vaja, dic jo.

—Progressar? —va dir ella, com si per primera vegada després de tants anys ell li parlés en un idioma del tot desconegut—. Progressar cap a on?

—No ho sé, sembla que no em vulguis entendre. El que vull dir és que potser en trauries més plaer expressant el que et passa pel cap... Perquè, a veure, traduir versos en silenci, per a què?

En sentir aquesta última frase, ella va apartar la flassada i es va incorporar, com disposada a entrar en combat. Feia anys que no discutien, i el to de la seva pregunta no havia estat ni displi-cent ni impertinent; havia preguntat «traduir-versos-per-a-què» amb la mateixa curiositat neutra de la primera vegada. Però ara li naixia del fons de l'ànima tot el foc de l'infern. De sobte va considerar que ell hauria de saber-ne la resposta, que no era possible haver viscut junts tants anys i no conèixer la resposta. Per evitar sortir amb un estirabot va sumir-se en un silenci ombrívol, però lamentablement ell va insistir, i llavors... Llavors ella no va poder evitar treure tota l'artilleria verbal i preguntar, en un volum gradualment creixent:

—Com, que per a què?

Com, que per a què?

Com, que per a què?

—Aquesta pregunta ja me la vas fer fa més de vint anys, hòstia! —va dir, ignorant la veu interior que li recomanava callar, però no va callar, al contrari, va afegir—: Sorpren-me d'una

puta vegada! Fes-me una pregunta nova d'una punyetera vegada! Dóna'm una resposta nova! Digues alguna cosa diferent d'una puta vegada! A veure si n'ets capaç!

El volum havia baixat de nou i per a aquestes últimes invectives havia triat un to greu i diabòlic, un to de fàstic feridor i violent però a penes audible, com deixant clar que ni tan sols pensava gastar veu en aquella estúpida batalla que ella mateixa havia començat. Sabia que si esgarriava la corrua mai més no seria com abans (èxtasi!), sabia que una mossegada verbal pot espatllar fàcilment un minut, una hora, un dia, un any i fins i tot una vida, però havia satisfet la seva ràbia, un efímer instant de plaer i, després, un cert grau de culpa fàcilment transformable en una altra cosa amb l'ajuda de la imaginació sempre activa.

I ell? Ell es va quedar en silenci, dolgut. Tots dos ho sabien, no hi havia res de nou: ella era la somiadora, la que vivia segrestada pel magnetisme de la fantasia en plena vigília, la que s'alimentava d'exaltacions procedents de les seves fonts internes, la que posseïa totes les imatges i li bastaven les realitats ideals i desmaterialitzades. I, sent així, havia fet un esforç durant gairebé vint-i-cinc anys de pragmatisme i adaptació que a ella mateixa li semblava insòlit. Ell,

en canvi, era el que es movia com peix a l'aigua en la prosaica quotidianitat i naufragava en els somnis, mentre que ella, ara, s'enfonsava a l'hora d'enfrontar-se a la realitat externa del dia a dia com li havia passat al llarg de la infància i adolescència. S'havia tancat un parèntesi de més de vint anys (s'havia tancat sense avisar...), i ara la diferència entre ells esclatava. I, aparentment, ja no era objecte de fascinació com quan es van conèixer (era fàcil imaginar-s'ho, després de veure's les cares tants anys), sinó de conflicte.

I aquest conflicte (que ell, amb la seva propensió a acudir a les frases fetes, anomenava «típica crisi de parella madura») havia esclatat de la manera més simple, amb una sola frase, traduir-*versos-per-a-què?* O bé havia esclatat amb *Com-que-per-a-què?*, que en l'elecció d'una rèplica o de l'altra es dirimeixen les culpes. A partir d'aquell dia, el diàleg es repetia en termes semblants. Si ell preguntava: *per què?* Ella deia: *com, que per què?!* Si ell deia: *on?* Ella deia: *com, que on?!* Si ell deia: *per a què?* Ella repetia indignada: *com, que per a què?!*, gairebé sempre amb un signe interrogant seguit d'un d'exclamació que semblava sortir-li disparat dels llavis en forma de dard enverinat. El permanent desacord d'ella amb el que ell deia començava a resultar esgotador per a tots dos. Grotesc.

—Si trobes la raó per la qual hem estat tan a gust durant vint-i-cinc anys i ara no em suportes, t'agrairia que me la comunicuessis —va dir ell.

—No la sé. Té a veure amb la tria de les paraules.

—No sé què dir perquè no responguis monstruosament, ni quines paraules triar, ni com combinar-les per no inflamar la teva ira —va replicar ell.

La qüestió de les paraules no era menor: la hiperreactivitat d'ella a determinades paraules havia tornat amb força, adjectius que no suportava, expressions que li provocaven nàusees, comparacions que la inflamaven, tòpics que l'emmalaltien, proverbis que la irritaven i interjeccions que la desestabilitzaven: totes li provocaven allaus d'imatges vívides que només calmava fent desfilars versos dins del cap.

—Busquem solucions —va dir ell, aplicat com de costum—. Hi ha d'haver alguna manera... de solucionar... aquesta típica crisi de parella madura.

—Com, que típica? —va saltar ella—. De típica no en té res! Cada crisi és única. I la nostra, més: perquè és nostra.

—Dona, quan dic «típica crisi de parella madura» vull dir...

—I madura encara menys! Què en tenen, de madures, aquestes estúpides desavinences?

N'hi havia prou amb dir una frase perquè ella la desconstruís peça a peça de la manera més bèstia. Un cop desmuntada, ni ell ni ella sabien tornar a muntar-la.

—D'acord —va dir ell—. No discutirem per una... definició de la crisi. Només dic que cal buscar solucions.

Ella va respirar fondo i va encongir les espatlles, demostrant un escepticisme que no aportava res de bo a la situació. D'altra banda, era cert que l'esgotava desmuntar-li les frases, resultava extenuant per a tots dos. Finalment va dir:

—I bé... Se t'acut alguna cosa?

—Potser una breu separació... —va dir ell—. Tot i que és l'últim que voldria, és l'única cosa que se m'acut. Naturalment, ho trobaràs molt poc original. Molt previsible... És el que acostuma a fer tothom.

—No ho sé... No crec que funcioni.

—Segur que tu, com que fas tanta feina interior, deus haver pensat un munt de coses diferents...

—Bé, sí que... Sí que m'adono que el nucli del problema sorgeix quan ens posem a parlar... I penso... Penso que el problema s'ha de solu-

cionar a través de la llengua... Potser canviant d'idioma? —va aventurar.

—Tu tot ho soluciones traduïnt.

—No és una mala solució —va dir ella, i es va quedar pensativa.

No és una mala solució. I, com més hi pensava, més convençuda estava que era una bona solució, en efecte. Però ell no era del mateix parer:

—Mirem de trobar una solució més... o sigui, menys imaginativa: provem de reduir-ho a un problema d'intolerància...

—Com es nota que treballes a la indústria dietètica.

—Bé, no pensava en aquesta mena d'intolerància, però ja que ho dius, per què no... Potser és així de senzill: potser és una qüestió d'al·lèrgia per part teva, i jo sóc l'al·lergen.

—I apareix ara, de sobte?

—Sí, és clar que sí. El meu pare havia menjat préssecs tota la vida i, de sobte, una nit, gairebé s'hi queda. Va ser l'any abans de morir que es va manifestar l'al·lèrgia, i mai més no va poder menjar préssecs.

Se'l va mirar. També pensava, últimament, que ell deia més poca-soltades que abans, però potser sempre les havia dit? Potser era ella qui l'escoltava amb un filtre diferent? En qualsevol

cas, el fet que el seu sogre, que mai no havia estat sant de la seva devoció, no pogués menjar préssecs l'últim any de la seva vida li va semblar una informació perfectament prescindible. En qualsevol cas, va aprofitar la frase per continuar en peu de guerra:

—Doncs res: si vols que et supprimeixi de la dieta, endavant!

—No és això. Jo vull estar amb tu. Sempre. Això dels préssecs era un exemple, el que vull dir és que hi ha solucions a les intoleràncies. Potser no ets al·lèrgica a tot l'individu, sinó a alguns components. I no et pensis que no t'entenc. T'entenc. I molt.

Per un moment es va preguntar si, a banda de la previsibilitat, la comprensió que ell solia exhibir era un al·lèrgen encara més potent.

Ell no ho veia així, ja que va continuar comprenent-la:

—T'entenc i t'entenc!... Ens vam conèixer molt joves. I les relacions que havies tingut eren molt superficials... No et pensis, alguna vegada he pensat que potser sí que et convindria conèixer algú més, un segon home, per exemple... Un tercer home, per exemple... Ens vam conèixer tan joves! Crec que seria capaç de sacrificar-me per tu. De marxar, si així m'ho demanes.